

Տ. ԽՈՐԵՆ ՔՅՆ. ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆԻ ՔԱՐՈՉԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ՊԱՅԱՆԵ ՎԱՆՔՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(12 սեպտեմբերի)

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն.

Ով հավատում է Որդուն, ընդունում է հավիտենական կյանք, իսկ ով չի հավատում Որդուն, կյանք չի տեսնի, այլ նրա վրա կմնա Աստծու բարկություն

(Յովհ. Գ. 36):

Տարվա վերջին մեռելոց հիշատակության օրն է այսօր, որը, ըստ մեր Եկեղեցու կարգի, հաջորդում է Խաչվերացի մեծ տոնին: Այսօր աղոթում ենք մեր ննջեցյալների մեղքերի թողության, հոգիների խաղաղության համար, հիշում եւ այցելում նրանց սգակիր հարազատներին, հայցում Սուրբ Հոգու մխիթարությունը բոլոր սգացյալներին:

Այսօր Սուրբ Գրքից ընթերցվեց ավետարանական մի հատված, որտեղ Քրիստոս խոսում է հավիտենական կյանքի մասին: Ըստ Տիրոջ խոսքի՝ «Ով հավատում է Որդուն, ընդունում է հավիտենական կյանքը, իսկ ով չի հավատում Որդուն, կյանք չի տեսնի, այլ նրա վրա կմնա Աստծու բարկությունը»: Բոլոր ժողովուրդների կյանքում մարդու աշխարհ գալու եւ աշխարհից հեռանալու պատկերացումները ձեւավորվել են կրոնական պատկերացումների շարակարգում: Այս ուղղությամբ մեր ժողովրդի ընկալումները եւս բխում են մեր հավատքից՝ հաստատված Սուրբ Գրքի ուսուցումների եւ սրբազան ավանդության վրա, որոնք լավագույնս արտահայտված են հուղարկավորության ծիսակարգում:

Այս արարողության մեջ չեն գործածվում մահ կամ մեռնել բառերը, փոխարենը՝ Սուրբ Գրքի օրինակով մարդու վախճանն անվանվում է «ննջում»: Այստեղ դրսևորվում է հարության հավատը, այն է, որ ննջածը պիտի արթնանա, պիտի հարություն առնի իր ժամանակին: Ննջու-

մը կամ աշխարհից հեռացումը ներկայացվում է իբրեւ արարվածի հանդիպումը Արարչի հետ հետ: Աղոթքներում փառաբանվում է Աստված, որ ոչնչից աշխարհն ստեղծեց, իր պատկերով ու նմանությամբ մարդուն արարեց եւ դրեց դրախտում, աստվածային սիրով օրհնեց ողջ արարչագործությունը եւ հանձնեց ի վայելումն մարդու: Հուղարկավորության արարողության երկրորդ հատվածում ներկայացվում է մարդը՝ անմեղությամբ ստեղծված, բայց մեղսագործ դարձած, դրախտում կարգված, բայց այնտեղից վտարված, անմահության կոչված, բայց մահկանացու դարձած:

Ննչեցելոց հիշատակության օրվա խորհրդին անդրադառնանք, որ երկրային կյանքի ավարտին բոլոր մարդիկ վերստին դառնում են հավասարներ՝ ինչպես եւ ծնվել են: Մեկ ակնթարթում անհետանում են հարստությունը, փառքը, բարեկեցությունը, պաշտոն ու դիրք եւ նույն աստիճանի վրա են կանգնում թագավորից մինչեւ պարզ շինական, մեծահարուստից մինչեւ աղքատ, տաղանդավորից մինչեւ ամենահամեստ կարողությամբ անձերը: Այլեւս մնում է լոկ այն, ինչ Աստված է կարեւորում, այսինքն՝ մարդու կյանքի իրական ու անկողոպտելի ձեռքբերումները՝ նրա բարի գործերն ու հատկապես՝ գործած մեղքերը:

Այսօր արժե խորհել մեղքի մասին: Ինչ է մեղքը, եւ ինչ է մեղքի հատուցումը: Մեղքն, ըստ Սուրբ Գրքի, Աստծու կամքին հակառակ գործելն է, Աստծու խոսքի անտեսումը: Այսպիսի օրինակները Սուրբ Գրքում բազմաթիվ են: Եթե հիշում եք, բարձրագույն դասի հրեշտակը անհնազանդության մեղք գործեց Աստծու դեմ, ինչը նրան հրեշտակից դարձրեց սատանա: Նույն անհնազանդության մեղքը մեր նախնիներին՝ դրախտի անմահ ու երանելի բնակիչներ Ադամին ու Եւային, դարձրեց պատժված Աստուծու կողմից, դարձրեց մահկանացու: Մեղքի ծանրությունն իր ուսերին առավ նաեւ Տիրոջ աշակերտներից Հուդա Իսկարիովտացին, ու վախճանը նրա գիտեք ամենքդ: Մեղքերի առատության պատճառով ջրհեղեղը եղավ, Սոդոմն ու Գոմորը ավերվեցին, Երուսաղեմը կործանվեց եւ այլն:

Այս եւ սուրբգրային բազմաթիվ այլ դեպքերը վկայում են, որ մեղքը լրջագույն ազդեցություն ունի մարդու կյանքի վրա: Մեղքի կապանքների մեջ ապրող մարդը նման է անկյալ հրեշտակին, որը կորցրել է իր աստվածաստեղծ էությունը եւ իր կյանքը կառուցում է արդեն ոչ թե Աստծու պատվիրանների վրա, այլ մեղքի մոլորությանմբ:

Մեր ապրած ժամանակաշրջանն աչքի է ընկնում մարդու ամենալայն իրավունքներով: Այս տրամաբանության մեջ շնչվում է մեղք հասկացությունը, համարելով, որ մարդն ամեն հարցում պետք է ազատ լինի իր ընտրության մեջ, եւ միակ պայմանն ու արգելքը այն կարող է լինել, որ չի կարելի սահմանափակել կամ վնասել դիմացինի ազատությունը: Մեզ համար, սակայն, առաջնորդողը Սուրբ Գիրքն է, եւ նրա վրա հիմնված մեր դավանանքը, որ մեղքերի շարքում առանձնացրել է յոթ մահացու մեղքերը՝ իբրեւ դեպի կործանում տանող ճանապարհ մարդու համար: Այն է՝ հպարտություն, նախանձ, բարկություն, ազահույություն, ծուլություն, որկրամոլություն, բղջախոհություն: Հակառակ, որ մարդկային այս հատկանիշները համարվում են մահացու մեղքեր, դրանք մեր կյանքում ամենատարածվածն են: Եթե Պողոս առաքյալը ասում էր. «Քավ լիցի, որ ես պարծենամ այլ բանով, քան միայն մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի խաչով» (Գաղատ. Զ. 14), ապա ներկա աշխարհում մարդն իր համար հպարտության առարկա է դարձնում ամեն մի թվացյալ ձեռքբերում: Նախանձի ու բարկության մասին արդեն անիմաստ է խոսել, դրանք կյանքի շարժիչ ուժ են դարձել: Ծուլությունը, ազահույությունն ու որկրամոլությունը այնքան են տարածվել, որ դարձել են հիվանդության պատճառ՝ թե ֆիզիկական եւ թե հոգեբանական: Իսկ բղջախոհությունը, որ նույնն է թե ցանկասիրությունը կամ վավաշոտությունը, քարոզվում ու խրախուսվում է առանց խղճմտանքի ու ամոթի:

Վերոհիշյալ մահացու մեղքերը նաեւ փոխկապակցված են իրար հետ, լրացնում են իրար: Դրանք մարդու կյանքում հաճախ արմատավորվում են միասնաբար, ձեւավորում նրա էությունը, աստիճանաբար շղթայում նրան մեղքի հետեւանքներով:

Բայց արդյո՞ք այս մեղքերը կարող են մարդուն երջանկություն բերել: Մարդը ինչն էլ համարի երջանկություն իր համար, միեւնույնն է, այս մեղքերը մարդուց իսպառ հեռացնում են հոգու խաղաղությունը ու անդորրությունը, մտքի հանգստությունը, խղճի մաքրությունը, գործելու ազատությունը, ըստ այդմ եւ արդարամտությունը: Արդեն մեղքերի հետեւանքներն են պայմանավորում մարդու քայլերը, կաշկանդում նրա միտքը: Այս մեղքերի մեջ ապրելը նման է նրան, թե մեկը լեռան գագաթից ազատ անկում կատարի դեպի անդունդ: Ճիշտ է, այդ ընթացքի մի պահ նա դեռ ողջ է, սակայն ամեն վայրկյանի հետ ավելի է մոտենում

վախճանը: Սրա համար էլ կոչվում են մահացու, այսինքն՝ դեպի մահ՜ը տանող մեղքեր:

Եւ սա միայն երկրային կյանքում մեղքի հետեւանքի ծանրության վկայությունն է: Իսկ երկնային կյանքում Աստծու պատժի եւ դատաստանի մասին արդեն ասված է Սուրբ Գրքում: Ի դեպ՝ Սուրբ Դիրքը հաճախ կարդացեք, ու կտեսնեք բազում օրինակներ խոնարհության, եղբայրսիրության, հեզության, աշխատասիրության, ողորմածության, ժուժկալության, ողջախոհության: Սրանք, այսպես կոչված, յոթ առաքինություններն են քրիստոնյայի համար: Սրանք են, որ իրական երջանկություն կարող են պարգեւել որեւէ մեկին:

Ննչեցելոց հիշատակության այս օրը աղոթենք Աստծուն, որ փափկեցնի մեր սրտերը՝ առաքինությունների մասին խորհելու եւ դրանք մեր կյանքում որդեգրելու համար: Դա կլինի իրական երջանկություն՝ վերկանգնելու դեպի անդունդ տանող բարքերից ու երեւոյթներից եւ ապրելու Տիրոջ շնորհի եւ օրհնության ներքո: Աղոթենք, որ մեզ իրական հավատք պարգեւի, քանզի «Ով հավատում է Որդուն, ընդունում է հավիտենական կյանքը, իսկ ով չի հավատում Որդուն, կյանք չի տեսնի, այլ նրա վրա կմնա Աստծու բարկությունը» (Յովհ. Գ. 36):

Շնորհ Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եղիցի ընդ ձեզ եւ ամենեսեան. Ամէն:

